

Akademik Dil ve Edebiyat Dergisi

Journal of Academic Language and Literature

[Cilt/Volume: 9, Sayı/Issue: 3, Kasım/November 2025]

Petek ERSOY İNCİ

<https://orcid.org/0000-0002-9157-2973>

Araş.Gör. Dr.

petek.ersoy@hbv.edu.tr

Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi

<https://ror.org/05mskc574>

Edebiyat Fakültesi

Türk Halk Bilimi Bölümü

Türk Sinemasında (2000-2010) Türkü -Sesin Senaryonun Ötesine Geçmesi-

*Folk Songs in Turkish Cinema (2000-2010) -The Sound
Beyond The Scenario-*

Araştırma Makalesi | *Research Article*

Geliş Tarihi | *Date Received:* 20.05.2025

Kabul Tarihi | *Date Accepted:* 10.10.2025

Yayın Tarihi | *Date Published:* 23.11.2025

Atıf | *Citation*

Ersöy İnci, P. (2025). Türk Sinemasında (2000-2010) Türkü -Sesin Senaryonun Ötesine Geçmesi-. *Akademik Dil ve Edebiyat Dergisi*, 9(3), 1722-1747. <https://doi.org/10.34083/akaded.1703121>

Ersöy İnci, P. (2025). Folk Songs in Turkish Cinema (2000-2010) -The Sound Beyond The Scenario-. *Journal of Academic Language and Literature*, 9(3), 1722-1747. <https://doi.org/10.34083/akaded.1703121>

Makale Bilgisi | *Article Information*

Değerlendirme <i>Review Reports</i>	Çift Taraflı Kör Hakemlik (İki İç Hakem+İki Dış Hakem) <i>Double-blind. (Two External Referees)</i>
Etik Beyan <i>Ethics Statement</i>	Bu çalışmanın hazırlanma sürecinde etik ilkelere uyulmuştur <i>Ethical principles were followed during the preparation of this study</i>
Etik Kurul Belgesi <i>Ethics Committee Approval</i>	Makale, Etik Kurul Belgesi gerektirmemektedir <i>Article does not require an Ethics Committee Approval.</i>
Etik Bildirim <i>Complaints</i>	adeddergi@gmail.com
Çıkar Çatışması <i>Conflicts of Interest</i>	Çıkar çatışması beyan edilmemiştir <i>The Author(s) declare(s) that there is no conflict of interest</i>
Benzerlik Taraması <i>Similarity Checks</i>	Yapıldı <i>Yes - iThenticate</i>
Telif Hakkı ve Lisans <i>Copyrights&License</i>	Yazarlar, dergide yayımlanan çalışmalarının telif hakkına sahiptirler. Bu çalışma Atıf-GayriTicari 4.0 Uluslararası lisansı altında yayımlanır <i>Authors publishing with the journal retain the copyright. This work is licensed under Attribution-NonCommercial 4.0 International</i>

© Petek Ersöy İnci | Creative Commons [Attribution-NonCommercial 4.0 International](#)

Öz

Sinema, aktarım yoluyla kültürün güncellendiği bir sanat dalıdır. Sözü yazıya aktarımıyla güçlenen ifade, sinemada kullanılan görüntü, ses ve hikâye aracılığıyla seyirci ile buluştuğunda çok daha güçlü bir etki bırakır. Sinemanın büyüğü olarak adlandırılan bu durum, her ne kadar günümüzde çeşitli film platformlarının popüler olması nedeniyle sinema salonuna gitme alışkanlığını askıya almış gibi dursa da, film izleme keyfi geçici olmayan bir durumdur. Bu çalışmada 2000-2010 yılları arasında çekilen on Türk filminde yer alan türküler incelenmiştir. Bu çalışmanın yapılmasındaki amaç, sesin filmlerde sadece diyalog olarak sunulmadığı, aynı zamanda kırılma ânı olarak değerlendirilebilecek sahnelerde yönetmen tarafından bilinçli bir şekilde yerleştirilen sanatsal ifadelerle dönüştüğünü ispatlamaktır. Kuşkusuz bu dönüşüm kültürel bir unsurla yapıldığında seyircide büyük bir etki yaratmaktadır. Özellikle filmlerde kullanılan müziklerin yanı sıra sanatçılar tarafından icra edilen türkülerin Türk insanında yarattığı hisler de kayda değer bir önem taşımaktadır. Araştırmacıya göre filmde işlenen temalar türkü aracılığıyla daha belirgin bir hâle gelmektedir. Bu çalışmada yöntem olarak filmler izlenmiş, sinema hakkında hem analitik hem de göstergebilimsel okumalar yapılmıştır. Yazıda ortaya konmak istenen fikir, bir kültürel miras olan türkülerin sinema aracılığıyla kültürel aktarımda dinamizmi temsil eden öğeler olduğunu ortaya koymak ve söz konusu bu dinamizmin yeni yaratımların da üremesine sinemanın aracı olduğunu ispatlamaktır.

Anahtar Kelimeler: Türk Sineması; Türkü; Sembol; Anlam; Kültürel bellek.

Abstract

Cinema is a branch of art in which culture is updated through transmission. The expression, which is strengthened by the transfer of the word into writing, leaves a much stronger impact when it meets the audience through the images, sounds and stories used in cinema. Although this situation, called the magic of cinema, seems to have suspended the habit of going to the cinema due to the popularity of various movie platforms today, the pleasure of watching movies is a temporary situation. In this study, the folk songs in ten Turkish films shot between 2000 and 2010 were examined. The purpose of this study is to prove that sound is not only presented as dialogue in films, but also turns into artistic expressions consciously placed by the director in scenes that can be considered as breaking moments. Undoubtedly, when this transformation is made with a cultural element, it creates a great impact on the audience. In addition to the music used especially in movies, the folk songs performed by artists. In addition to the music used especially in movies, the feelings created by the folk songs performed by artists in Turkish people are also of considerable importance. According to the researcher, the themes handled in the film become more evident through the folk song. In this study, films were watched as a method and both analytical and semiotic readings were made about cinema. The idea that is wanted to be put forward in the article is to reveal that folk songs, which are a cultural heritage, are elements that represent dynamism in cultural transmission through cinema, and to prove that this dynamism is the tool of cinema in the reproduction of new creations.

Keywords: Turkish Cinema; Folk Song; Symbol; Meaning ; Cultural memory

“Farkında olmak, duymak, hissetmektir. Duymak, sesleri almaktan ibaret değildir. Dokunmak, tatmak, sesleri almak işitmektir. Biz hep onları karıştırıyoruz.”

Teoman Durah

Giriş

Sinema bir tür dildir. Yönetmen anlatıcı, senaryo metin, oyuncu metni performansa dönüştürerek canlı kılan kişilerdir. Sinema metninin izleyicide derin etki bırakmasına neden olan durum, sinema perdesinden yansıyan görüntü ve olay örgüsü olduğu kadar sestir. Ses, sadece filmdeki karakterlerin konuşmalarından oluşan bir şey değildir. Ses her şeyden önce titreşimle oluşan bir enerji türüdür ve ses sanatsal ifadeye dönüştüğünde en az film kadar etkili olan bir enstrümandır. James Monaco'ya göre “Sinemanın yapısı kodlarla tanımlanır, öyle ki sinema kodların kodlar da sinemanın içinde işler.” (2001, s. 172) Kodlar filmin anlamını dışa vurmada kullanılan önemli araçlar olduklarına göre, bu yazının konusu olan türküler de sahnenin mesajını aktaran araçlar olarak kabul edilebilir ve filmin analiz edilmesinde etken bir unsura dönüşür.¹ Monaco gibi sinema üzerine düşünen ve konuyu folklorla olan ilişkisi üzerinde değerlendiren Ahmet Özgür Güvenç de sinemanın halkın dikkatini çekmede² kültürel imgeleri kullandığını ifade etmiştir. (2020:63) Yapılan literatür taramaları, sinemanın ezgisel anlamda analize muhtaç olduğunu ortaya koymuştur. Bu yazıda 2000-2010 yılları arasında çekilen 10 Türk filminin³ içinde yer aldığı türkülerin var oluş nedeni ortaya konmaya çalışılacak, bu sayede anlatıcı olan yönetmenin izleyiciye geçirmeye çalıştığı mesaj analiz edilmeye çalışılacaktır. Böylelikle seçilen sinema filmlerindeki türkülerin işlevleri de ortaya çıkacaktır.

Bu anlamda izlenen filmlerde türkünün yer alış şekli dört genel başlıkta ele alınmıştır. Buna göre filmin senaryosu köyde ya da Anadolu'nun herhangi bir yerinde geçiyorsa türkü geleneksel bağlamında (a) ele alınmakta ve bu durumda türkü kullanımı miktarının diğer sınıflandırmalara göre çok daha fazla olduğu tespit edilmiştir. Kimi filmlerde ise senaryodan ötürü yeni üretilen türkü formatlı şarkıların icra edildiği saptanmıştır. (b) 2000li yıllar, Türkiye'de modern kent yaşantısının zirve yaptığı, öte yandan türkü

¹ Pınar Yelmi tarafından 2017 yılında bir doktora tez çalışması yapılmıştır. *İstanbul'un Kültürel Ses Alanı: Günlük Kentsel Yaşamın İşitsel Kültürel Mirasını Toplama, Koruma ve Sergileme* ismini taşıyan bu çalışmada seslerin kültürel hafızayı korumada önemli bir araç olmasından dolayı somut olmayan kültürel miras olarak kabul edildiğini ve sesi korumanın kültürel hafızayı korumakla eş değerde olduğunu ifade etmiştir. Dolayısıyla ses, kültürün ve günlük yaşam geleneklerinin önemli bir parçasıdır.

² Cevdet Avcı, medya ile ilgili bir çalışmada televizyon dizilerinden hareketle yeniden üretilen kültürel mekânları ele almıştır. Yazara göre kültür zaman ve mekâna göre değişmekte; bu sayede kültürün yeniden yorumlanması kaçınılmaz olmaktadır. Her ne kadar Türk kültürü büyük değişikliklere maruz kalsa da, ister televizyon için isterse de sinema için üretilen her unsur “kültürel bellekten faydalanılarak anlatının kültürel zemini pekiştirilmiş olur.” (2020: 283)

³ Bu filmlerden bir tanesi de Nezih Ünen'e ait *Anadolu'nun Kayıp Şarkıları* isimli çalışmadır. Söz konusu çalışma konuyla direkt bağlantılı olsa da, belgesel niteliği taşıdığı için bu makaleye dâhil edilmemiştir.

geleneginin temsil edildiği kültürel mekânlardan birinin türkü barlara dönüştüğü zaman dilimi olma noktasında dikkate değerdir. Her ne kadar bu sınıflandırmada tek film yer alsada, türkünün yeni kültürel mekânında temsili ve bunun filmde yansıtılışı kayda değerdir. (c) Sınıflandırmanın sonunda da değişime uğrayan türkülerden örnekler verilmiştir. (d)

1. Geleneksel Yaşantıyı Simgeleyen Türküler

John Berger “Görme, sözcüklerden önce gelmiştir.” (Berger 2010, s. 7) diyerek gözün üstünlüğünü ifade etmiş, görmek inanmanın şartı kabul edilmiş, şahitlerin verdiği ifadeler görülmeyeni görünür kılarak görmenin inanmakla eş değer olduğunu ispatlamıştır. Gözler insanlara hayata dair pek çok şeyi gösterir; ancak hayatta bazı şeyleri hissedebilmek için görmek yeterli olmaz. İnsanın gönül gözüyle görebilmesi için hissetmesi, duyduklarının derinliğinin olması gerekmektedir. Bu noktada işitmek ve duymak arasındaki farkı en iyi anlatan yollardan biri kişinin dinlediği müziklerdir.

Türküler, Türk insanının yarattığı duygu derinliğini yansıtan sanatsal ifadelerdir. Bu çalışmada Türk sinemasının 2000-2010 yılları arasında söz gücünün senaryoda yetersiz kaldığı durumlarda türkülerin nasıl bir rol üstlendiği ortaya konulacaktır. Filmlerde yönetmen aracılığıyla verilmek istenen anlam, seçilen türkünün belirli bir kısmında gizlidir.

Burada geleneksel yaşantıyı simgeleyen türküler derken filmin çekildiği mekân olan Anadolu’nun farklı illerinin (Şanlıurfa, Van, Tokat) farklı kültürlerini yansıtan; ancak konu duygu yoğunluğunun ifadesine geldiğinde senaryonun önüne geçen ve yönetmenin seyirciye vermek istediği mesajı en üst perdede ileten türkülerden bahsedilecektir.

Geleneksel yaşantıyı simgeleyen türküler başlığı altında sınıflandırılan ve bu çalışmada incelenen ilk film, 2001’de yönetmenliğini Osman Sınay’ın yaptığı *Deli Yürek: Bumerang Cehennemi* isimli yapımdır. Başrollerde Kenan İmirzalıoğlu, Oktay Kaynarca, Selçuk Yöntem, Zafer Ergin ve Zara oynamıştır. Filmin konusu kısaca şöyledir: Yusuf Miroğlu (Kenan İmirzalıoğlu), nişanlısı Zeynep (Melda Bekcan) ile beraber askerliğini birlikte yaptığı arkadaşı Cemal’in (Oktay Kaynarca) düğünü için Diyarbakır’a gider. Ne var ki arkadaşı düğün sırasında bir suikast sonucu hayatını kaybeder. Miroğlu, olayın sorumlularını araştırmaya başlayınca ortada çok karmaşık birtakım örgütlerin olduğunu görür. Bu esnada büyük bir çıkmazın içine giren Miroğlu, askerde komutanlığını yapan Bozo (Selçuk Yöntem) ile konuşunca bölgenin gerçeklerini görmeye başlar.

Deli Yürek: Bumerang Cehennemi isimli yapımda pek çok türküye yer verilmiştir. Bunlardan ilki, Cemal’in evleneceği kız olan Leylâ’nın (Zara) kına gecesinde söylenen Doğu Anadolu yöresine ait olan şu türküdür:

Kınayı getir aney
Parmağın batır aney
Bu gece misafirem
Yanında yatır aney

Evli beden kuş burnî
Oldum kızlar düşkinî
Yanında yatam baş açık
Yola düştüm kış günü (Rep No: 4569)

Fotoğraf 1. Kına töreni (Sınav, 2001)

Bu türküden sonra tüm kızlar halaya kalkar ve Diyarbakır yöresinden olan (URL 1) “Hani Davulumuz Hani” isimli türküyü söylerler. Ancak filmde sadece türkünün şu bölümleri geçmiştir:

Hani davulumuz hani ya davulunuz

Hani düğününüz lo hani ya düğününüz

Düğünden bir gün önce iki arkadaş (Yusuf ile Cemal) omuz omuza verir ve yine Diyarbakır yöresinden olan “Zülüfünü Taramadım” isimli türküyü dillendirirler. Filmde türkünün sadece şu bölümleri geçmiştir:

Uy amman amman vay amman amman

Kuşlar bile yuva yapmış

Uy amman amman vay amman amman

Bir kuş kadar olamadım

Uy amman amman vay amman amman (Rep. No: 3022)

Fotoğraf 2. Oktay Kaynarca ve Kenan İmirzaloğlu'nun türkü söyledikleri sahne (Sınav, 2001)

Ne var ki düğün günü Cemal öldürülür ve Leylâ bunun üzerine Kürtçe bir ağıt yakar. Filmde geçen bir başka türkü, Yusuf'un geri dönüşlerle (flasback) Cemal'i hatırladığı anlardan birindedir. Aslında Cemal ile Leylâ birbirine çok zor kavuşmuş bir çifttir. Bunun nedeni, Cemal'in asker, Leylâ'nın ağabeyinin ise dağlarda ölen bir terörist oluşudur. "Kerpiç Kerpiç Üstüne Kurdum Binayı" isimli türkünün bir bölümünü Cemal, askerlik döneminde nöbet tutarken söylemiş ve çaresizliğini anlatmaya çalışmıştır:

Leylâ etme bu nazi

Gel barışalım babay kıysın nikâhı

Deli Yürek: Bumerang Cehennemi isimli yapımda bazı sahnelerde duyguların diyalogdan ziyâde türkü ile ifadelendirildiği de tespit edilmiştir. Buna örnek olarak Leylâ, Cemal'in ardından çok derin bir mâtemin içine girmiş ve bir seferinde Zeynep ile konuşmak yerine şu türküyü söylemeyi tercih etmiştir:

Cemalim Cemalim aslan Cemalim

Al kanların içinde kaldın Cemalim (Rep. No: 3819)

Fotoğraf 3. Türkü sanatçısı Zara'nın Kürtçe ağıt yaktığı sahne (Sınav, 2001)

Söz konusu türkü, Nevşehir'in Ürgüp yöresine aittir ve adı “Şen Olasın Ürgüp Dumanın Gitmez” ya da “Cemalim”dir.

İncelemeye dâhil edilen film, pek çok halk bilimsel öğeyi barındırması açısından da dikkate değerdir. Filmin bütününe bakıldığında özellikle dans ve kıyafet gibi unsurların öne çıkarıldığı tespit edilmiştir. Örneğin, Cemal ve Leyla'nın düğünü öncesi erkek tarafındaki halay çekme görüntüleri, yöresel kıyafetler giyilerek kız evinde kına törenine gidilmesi, Yusuf'un düğünde zeybek oynaması⁴, zılgıt çekilmesi, vb. Filmde ayrıca bazı geleneklere de yer verilmiştir. Örneğin düğün öncesi erkek eğlencesinde damat ve yakın arkadaşları bir odaya geçerler. Damada “şehzade”, en yakın arkadaşına da “vezir” denir. Vezir, odaya alınan ve ekonomik durumu iyi olan beylerden para istemekle yetkili kılınmış kişidir. Para istenmesinin nedeni, bekâr erkeklere harçlık sağlanması gerekliliğidir. Vezirin istediği para verilmediği takdirde para istenen kişi falakaya yatırılır. Deli Yürek: Bumerang Cehennemi, Diyarbakır (Sur, kahvehaneler, Bakırcılar Çarşısı) ve Mardin'in (Süryani Kilisesi) somut kültürel miraslarının vurgulanması açısından da dikkate değer bir yapımdır.

Geleneksel yaşantıda türkünün temsil edildiği bir diğer film, 2001 yapımı olan “Vizontele”dir. Yönetmenliğini Yılmaz Erdoğan'ın yaptığı filmde başrollerde Yılmaz Erdoğan, Altan Erkekli, Demet Akbağ, Cem Yılmaz, Tolga Çevik ve Cezmi Baskın oynamıştır. Film, 1974 yılında Van'ın Gevaş ilçesinde geçmektedir. Belediye başkanı Nazmi (Altan Erkekli) ve eşi Sıti Ana (Demet Akbağ) oğulları Rıfat'ı (Mesut Çakarlı) askere yollar. Köyün delisi olarak kabul edilen Emin (Yılmaz Erdoğan) ise teknoloji meraklısı bir kişidir. En önemseydiği iş, rahmetli annesinin en sevdiği türküyü radyoda çaldığında mezarının başında ona dinletebilmektir. Tüm köy halkının tek eğlencesi, Lâtif'in (Cezmi Baskın) işlettiği sinemada film izlemektir. Bir gün TRT'den bir ekip, köye televizyon vericisi getirmek için gelir; ama işi ciddiye almazlar. Deli Emin ise televizyonu çalıştırmak konusunda kararlıdır ve bu yolda tek destekçisi olan Nazmi Bey ile var güçleriyle çalışırlar. Sonuç başarılıdır; ama televizyondan alınan ilk haber Sıti Ana'nın

⁴ Söz konusu bu durum, filmin oluşmasına neden olan Kurtlar Vadisi isimli dizide âdeta bir millî kahraman hâline gelen Yusuf Miroğlu isimli karakterin dizide defalarca zeybek dansını başarılı ve etkileyici bir şekilde icra etmesi ve bu sayede kitleleri kendine hayran bırakmasıyla doğrudan ilişkilidir.

oğlu Rıfat'ın çıkan bir çatışmada şehit düştüğü haberi olur. Kara haberi televizyondan alan Siti Ana yanına Emin'i alır, yüksek bir yerde televizyonu toprağa gömer.

Filmde geçen ilk türkü, Rıfat askere giderken köyün başka bir genci tarafından söylenen Hakkâri (URL 2) türküsüdür.

Zap suyu derindir geçit vermiyor

Çoğaldıkça dağı taşı deliyor

Aldığı canı da geri vermiyor

Dileylim dileylim

Vizontele filminin ilerleyen bölümlerinde Deli Emin nihayet amacına ulaşır ve rahmetli annesinin en sevdiği türküyü radyoda çaldığında mezarının başında ona dinletebilir. Kahramanmaraş/Afşin'den derlendiği kabul edilen (URL 3) söz konusu bu türkü, Âşık Mahzûnî Şerîfe ait olan Çeşm-i Siyah (İşte Gidiyorum)tır. Filmde sadece türkünün ufak bir bölümü geçmiştir:

İşte gidiyorum çeşm-i siyahım

Önümüze sıra dağlar sıralansa da (Rep. No: 3999)

Film bitmek üzereyken acı haber televizyondan öğrenilir, Rıfat şehit düşer. Bunun üzerine Karacaoğlan'a ait olduğu söylenen (URL 3; URL 4) bir türkü olan "Turna"nın ilk dörtlüğü seslendirilir:

Bitti m'ola Şam ilinin hurması

Gitti m'ola ala gözün sürmesi

Bağdat'ın Basra'nın telli turnası

Turna yardan haber geldi eğlenme

"Türk Halk Edebiyatında Turna Motifi" isimli makalesinde Prof. Dr. Şükrü Elçin, turnanın halk edebiyatında, halk inançlarında, el sanatlarında, çocuk oyunlarında görülen ve rağbet edilen bir motif olduğunu göstermiştir. Elçin makalesinde turnayı "mübarek, akıllı, her hareketi doğru, mukaddes bir kuştur." (Elçin, 1997, s. 66) şeklinde tanımlamış ve turnaların yollarını şaşırıp uzun süre havada kalmalarına neden olan şeyin insanların yaptıkları bazı hatalı davranışlar olduğunu belirtmiştir. Makalenin devamında "gurbet" kavramının halk şiirinde turna ile sembolleştirildiğini Elçin şöyle ifade etmiştir:

“Herhangi bir sebeple evinden, yurdundan ayrılan insanın, hususiyle erkeğin bir gaye için yuvasında bıraktığı eşine, ana, baba, sevgili veya çocuklarına duyduğu hasret; memlekette kalanların ruhlarında beliren acı ve boşluk, ister istemez bir vasıtadan faydalanma ihtiyacını doğurmuştur. Türk halk şairlerinin hayâl dahi olsa, faydalandığı bu vasitalardan biri de geleneğin getirdiği inançlar içinden gelen ve belli mevsimlerde göç eden turnadır. Halk şairlerinden bâzıları, kendi hayatlarını, memleketimize ilkbaharda gelip sonbaharda sıcak ülkelere dönen göçmen turna kuşununukine benzemekte ve onunla uzun ve yorucu seyahatlerinde dertleşmektedirler. Bu şairler arasında Hayâli, Âşık Kerem, Bahşî, Kuloğlu, Kacaoğlan’ı, Vâkîf, Zâkir, Dede Kasım, Ali Esker gibi Azerî şairlerini; Kusurî, Ruhsatî, Dadaloğlu, Seyit Osman, Efkârî, Kağızmanlı Hafzı ve Cevlânî’yi sayabiliriz.” (Elçin, 1997, s. 67).

Söz konusu âşıklar, şiirlerinde haberi getiren motif olarak turnaları kullanmışlardır. Bunun ardılında ise ilk çağlardan beri süregelen bir uygulama olan kuşlardan medet umma vardır. İşte bu nedenden ötürü teknolojinin, ilerlemenin hiç uğramadığı bir köye televizyon gelmiş, o da ilk olarak kara haber vermiştir. Türküde turnanın verdiği acı haberi, filmde vizontele vermiştir. Gelen kara haberin acısı, turna ile bütünleşmiştir.

Öte yandan pek çok internet kaynağında türkünün Karacaoğlan’a ait olduğu yazmaktadır. Ali Yakıcı, “Türkülerin Doğuşu-Kaynakları ve Yayılması” konusunda bir türkünün ne zaman, nerede, kim tarafından ve ne şekilde ortaya çıktığının kesin olarak söylenemeyeceğini belirtmiştir. Yakıcı, “halk hikâyelerinden ve saz şairlerinin şiirlerinden vücut bulmuş türküler de vardır.” (Yakıcı, 2009, s. 52) diyerek Karacaoğlan’ın da içinde bulunduğu bir grup halka mâl olan âşıkların şiirlerinin de türkü olarak yaşatılabildiğini sözlerine eklemiştir.

Bu sınıflandırmada yer alan ve incelemeye dâhil edilen bir başka film, 2006 yapımı “Kurtlar Vadisi: Irak”tır. ilmin hikâyesi gerçek bir olay olan “Çuval Hadisesine” atıfla başlamıştır. 4 Temmuz 2003 tarihinde Kuzey Irak’ta konuşlanmış on bir kişilik özel Türk kuvvetinin karargâhına, müttefik Amerikan birlikleri gelir. Türk ekibi, bunu müttefiklerinin olağan ziyaretlerinden biri zanner; fakat durum sanıldığı gibi değildir. Amerika, artık bu bölgede Türkler’i istememektedir. O gün on bir asker, başlarına çuval geçirilerek, halkın gözlerinin önünde, askerlik onurları hiçe sayılarak sınır dışı edilirler. Filmde buraya kadar her şey gerçek, bundan sonrası ise kurmacadır. Vaktiyle aşağılanarak teslim olmayı onuruna yediremeyen Üsteğmen Süleyman, Polat Alemdar’a gönderilmek üzere bir mektup yazar ve intihar eder. Polat Alemdar, (Necati Şaşmaz) çok özel olarak yetiştirilmiş bir Türk istihbaratçısıdır. Devlet adına çalışan gizli bir servisin, yurt içi ve yurt dışı sayısız operasyonuna katılmıştır. Mektubu alan Alemdar, yanına iki arkadaşını daha alarak Kuzey Irak’a gider. İşgal altında olan Irak’ta hayli zor zamanlar geçiren ekip, düğünü basıp kocasının ve daha pek çok kişinin ölümüne neden olan Amerikalılardan öç almaya karar veren Leylâ’nın (Bergüzar Korel) yardımıyla en büyük düşmanları olan Sam Marshall’ı (Billy Zane) öldürmeyi başarırlar.

Kurtlar Vadisi: Irak filminde geçen tek türkü, filmin sonunda söylenen “Altın Hızma Mülâyim”dir. Türkünün kaynağı Abdurrahman Kızılay, filmde seslendiren kişi ise bir kadın sanatçıdır. Türkünün filmde geçen şekli şöyledir:

Altın hızma mülâyim

Seni Hak'tan dileyim

Yaz günü Temmuz'da

Sen terle ben sileyim

Gün gördüm, günler gördüm

Seni gördüm şad'oldum

Altın hızma incidir

Gömleği nar incidir

Benim lâl olmuş dilim

Ne dedim yar incinir

Gün gördüm, günler gördüm

Seni gördüm şad'oldum (Rep. No: 14).

Türkünün filmin bir bölümü ile de bağı vardır: Leylâ'nın babası, kızı ile damadını evlendirirken kızına hitâben şu sözleri söyler: “Benliğimizi yenene, ona söz geçirinçeye kadar esir kalırız.” Bunu söyledikten sonra kızının burnuna altın hızma takar ve şöyle devam eder: “Kızım Leylâ, hür olana kadar bunu asla çıkarma.” Filmin sonunda Leylâ, Sam Marshall tarafından öldürülünce Polat Alemdar altın hızmayı burnundan çıkarır ve o anda türkü okunmaya başlar. Kuşkusuz türkünün buradaki anlamının derinliği Kerkük'te her şeye rağmen yoğun bir Türk varlığından kaynaklanmaktadır. Kerkük her ne kadar 5 Haziran 1926'da imzalanan antlaşma⁵ ile Türkiye Cumhuriyeti devletinden resmen ayrılrsa da Türklerin “gönül coğrafyası”nda daima var olacak bir kenttir; çünkü Kerkük Türk millî hafızasında hep Türk'tür. Ata Terzibaşı'nın şu sözleri bu düşünceyi kanıtlamaktadır: “Kerkük ili, Türkçe konuşan geniş bir çevrenin merkezî bir bölgesidir ki kuzeyde Erbil ve Altunköprü, güneyde Kifri, Tuzhurmatı ve daha başka birçok kasaba ve köyler bu merkezîliğin umumi tesiri altında kalmışlardır.” (1975, s. 42). Ecdad toprağı olan Kerkük'te doğup Ankara'da eğitim alarak Mehmet Özbek'le yıllarca türkü çalışmaları yapan Abdurrahman Kızılay özellikle Kerkük türküleri konusunda Türkiye'de en önemli kültür aktarımcısı olarak kabul edilmektedir. Bunun en önemli nedenlerinden biri de

⁵ Ayrıntılı bilgi için bakınız: (Kopar, 2009)

türkü repertuarına ikilinin çok sayıda eser kazandırmalarıdır. Dolayısıyla yönetmen ve senaristlerin filmde ortaya koyduğu Kerkük türküsü vurgusu, oradaki Türk çoğunluğuna, Türk varlığına atıf niteliği taşımaktadır ve türkünün siyasî bakış açısının nedenlerinin derin tarihî geçmişlere dayalı olduğunu göstermektedir.

Mahsun Kırmızıgül'ün senaryosunu yazıp yönetmeliğini yaptığı 2009 yapımı “Güneşi Gördüm” isimli film, incelemeye dâhil edilen bir diğer çalışmadır. Başrollerinde Mahsun Kırmızıgül, Altan Erkekli, Demet Evgâr ve Şerif Sezer oynamıştır. Film ayrıca Erol Günaydın, Nurseli İdiz, Menderes Samancılar, Emre Kınay ve Zafer Ergin gibi oyuncularını da barındırmıştır. Mayınların arasında, doğuda bir sınır köyünde başlayan film, terör nedeniyle zorunlu göç uygulamasına tâbi tutulan Altun ailesinin dramını anlatmıştır. Doğup büyüdüğü köyü bırakıp çeşitli yerlere göç etmek zorunda kalan Altun ailesinden Davut Altun, (Altan Erkekli) kaçak yollardan da olsa en kısa zamanda Norveç'e gider. Ramazan Altun (Mahsun Kırmızıgül) ise eşi Havar (Demet Evgâr) ve 6 çocuğu ile İstanbul'a göçer. Ne var ki aileyi İstanbul'da çok kötü günler beklemektedir. Öncelikle Havar üst üste doğum yaptığı için hastalanır, hastanede yatıp tedavi olmak zorunda kalır. Ramazan iş bulup evi geçindirmek için uğraşmakta, çocuklara yaşlı ve kör olan dedenin dışında kimse bakmamaktadır. Bir gün en kötüsü olur ve Ramazan'ın iki küçük kızı erkek kardeşlerini yıkamak için “her şeyi yıkar” gerekçesiyle çamaşır makinesine atar... Devreye polisin girmesiyle Ramazan Altun'un ailesine dava açılır ve devlet geriye kalan beş çocuğu Çocuk Esirgeme Kurumu'na verir. Film, bilgisizlik ve ilgisizlikten ötürü başlarına gelmedik şey kalmayan Ramazan'ın ailesini toplayıp tekrar doğuya göç etmesiyle sona erer.

Filmde geçen türkülerden ilki, “Lorke” türküsüdür. Ramazan'ın bir türlü erkek çocuğu olmamaktadır. Ne var ki en son doğan kız çocuktan bir yıl sonra ettiği içli bir dua sayesinde Allah ona bir erkek evlât verir. Bunun üzerine ailenin tüm erkekleri halay çekerken “Lorke” türküsünü söylerler. Filmde türkü şu şekilde geçmiştir:

Lorke lorke lorke lorke delâle lorke

Lorke lorke lorke lorke hatune lorke (Rep. No: 390).

“Güneşi Gördüm” filminde yer alan bir başka türkü, Kürtçe söylenen bir ağıttır. Ağıtın filmde yer almasının nedeni ise Davut'ın bir oğlunun asker, ötekisinin ise terörist oluşudur. Bir gün çatışma çıkar ve terörist olan oğlu ölür. Cenaze, köye getirildiğinde ise Kürtçe bir ağıt yakılır.

Bu sınıflandırmada yer alan son film yine 2009 yapımı olan Vavien'dir. Yönetmenliğini Durul Taylan ve Yağmur Taylan kardeşlerin yaptığı yapımın senaryosu filmde aynı zamanda başrolde oynayan Engin Günaydın'a aittir. Filmin konusu kısaca şöyledir: Tokat'ın Erbaa ilçesinde elektrikçi dükkânı olan Celal (Engin Günaydın) çok mutsuz ve umutsuz bir adamdır. Hem parasızdır hem de yıllardır evli olduğu karısı Sevilay'dan (Binnur Kaya) çok sıkılmıştır. Celal, bu sıkıntısını aşmak için habire bahaneler bulup iş ortağı Cemal'le (Settar Tanrıöğen) Samsun'da pavyonlara gitmektedir. Burada şarkıcı bir kadına âşık olan Celal, Sevilay'dan edebiyen kurtulduğu takdirde hem âşık olduğu kadına

hem de Sevilay'ın paralarına konacağına kendini inandırmıştır. Bir gün piknik dönüşü plânını uygulayan Celal, düşündüğü gibi mutlu olmasa da, Sevilay'ın âniden çıkıp gelmesiyle tüm hayalleri yok olur gider. Film karı kocanın arasının düzelmesiyle sona erer.

Filmde türkü iki sahnede geçmektedir. İlkinde Cemal'in, evinde yalnız başına rakı içerken bağlamasıyla Neşet Ertaş dinlediği görülmektedir. Söz konusu sahnede Ertaş türkü okumaktan ziyade bağlamasıyla deyimini tam anlamıyla “döktürmekte”dir. Ertaş'ın bağlamasıyla kurduğu bu bağ, Bayram Bilge Tokel tarafından şu sözle açıklanmıştır: “Neşet Ertaş'ın pek çok eski kaydında, hiçbir ritm sazi eşlik etmediği halde en küçük bir falso yapmadan, metronom gibi çaldığı görülür.” (2022, s. 38) Filmin bu sahnesinde Cemal de ona öykünmekte, ne var ki Ertaş'ın hızına erişememektedir. Burada türkü dinlemenin yanı sıra bağlama çalmanın insanı yalnızlıktan kurtardığı, müziğin insan ruhuna şifalı gelişinin bir göstergesi olduğunun altı çizilmektedir. Filmde türkünün geçtiği bir diğer sahne, Celal'in Sevilay'dan ayrı olduğu bir dönemdir. Celal'in hâline acıyan Cemal, ona Neşet Ertaş'ın “Neredesin Sen” türküsünü kendi bağlamasıyla okur.

Şu garip hâlimden bilen işveli nazlım

Gönlüm hep seni arıyor, neredesin sen

Tatlı dillim güler yüzlüm ey ceylan gözlüm

Gönlüm hep seni arıyor neredesin sen (Rep. No: 4170)

Bilindiği gibi bu türkü, Neşet Ertaş'la çok özdeşleşmiş olan eserlerden biridir. Sanatçının “çocukluğunda yaşadığı acılar ve yoksulluklar, onu yeteri kadar olgunlaştırdığı için” (Tokel, 2022, s. 54) her ayrılık acısı yaşayanın sığındığı bir limana dönüşen bu türkü, filmde sadece Cemal'i hislendirmektedir; çünkü Celal hem Sevilay'ın ölmesini istemiş; hem de ceset bulunamadığı için Celal'i bir huzursuzluk ve korku esir almıştır. Böylesi bir ruh hâlini Zygmunt Bauman (2024) şöyle ifade etmiştir:

“Korku, belirsizliğimize, tehdite ve bunun yörüngesinde durdurmak veya durdurmak gücümüzün ötesindeyse mücadele etmek için ne yapılacağına ya da ne yapılabiliyor ne yapılamayacağına dair bilgisizliğimize verdiğimiz addır. (...) Hayatımız korkudan muaf olmak dışında her şeydir, bunun yürütüleceği akışkan modern düzen de tehlike ve tehditlerden muaf olmak dışında her şeydir. (...) İcatçılığımız sınır tanımaz. Hileler boldur; bunlar ne kadar çok olursa etkileri de o kadar yetersiz ve o kadar sonuçsuzdur. Hazrı değil, hüsrancı geciktir.” (Bauman, 2024, s. 8-16).

Buna göre Celal, yaptığı plandan zevk alan; ama uyguladıktan sonra istediği sonucu alamadığı için boşluğa düşüp bir kez daha sıkılan ve korkan bir adama dönüşmüştür. Esasında Anadolu'nun küçük bir kenti olan Tokat'ta hiçbir sorunu olmadan sıradan bir hayat yaşıyor gibi görünen Celal, bu “sorunsuz” gibi görünen hayatı kendine yeterli görmemektedir. Yaşadığı cinsel sorunların yanı sıra paraya ihtiyacı olduğu hâlde eşinin ondan para gizliyor oluşu onu daha da rövanşist duygulara sürüklemiş ve eşinden kurtulmayı tercih etmiştir.

Vavien, özette de belirtildiği gibi Tokat'ın Erbaa ilçesinde geçmektedir. Türkü geleneğiyle büyümeye müsait olan bu ortam ve bu ortamın insanı için Neşet Ertaş'ın türkülerinin seçilmesi tesadüf değildir; çünkü Neşet Ertaş demek Orta Anadolu demektir. Orta Anadolu insanının gönül işleri onun sazı ve sözüyle söylendiğinde direkt kabul görmüştür. Orta Anadolu insanının onunla hüzünlenip onunla sevinmesi çok doğaldır. Dolayısıyla filmde aynı zamanda güçlü bir kültür aktarımı da gerçekleşmiştir.

Filmde geçen diğer kültürel unsurlar az sayıdadır: Tokat'ın Düden gölü, Hızır inancı, geleneksel ev mimarisine yer verilmesi, kış hazırlıklarının gösterilmesi, vb.

2. Yeniden Yaratılan Türküler

Burada yeniden yaratılan türküler derken filmin ilettiği mesaja uygun bir içeriğin oluşturulması kastedilmiştir. Eğreti Gelin filmi, Şükran Kozalı'nın *Eğreti Gelinler* isimli kitabından ilham alınarak çekilmiştir.

Yönetmenliğini Atıf Yılmaz'ın yaptığı 2004 yapımı "Eğreti Gelin" filminin başrol oyuncularını Nurgül Yeşilçay, Onur Ünsal ve Müjde Ar'dır. Fikret Hakan, Metin Akpınar ve Şevket Çoruh da yardımcı karakterlerdir. Cumhuriyetin ilk yıllarında Denizli'de Belediye başkanı olan Talât beyin (Fikret Hakan) oğlu Ali (Onur Ünsal) aile kararıyla evlendirilmeye çalışılmaktadır. Kızlara hiç ilgi göstermeyen, hatta ailesinin zoruyla sözlüsü bile olan Ali, kumpanyalara çok meraklıdır. Bu durumdan başta annesi (Müjde Ar), sonra da babası çok endişe duymaktadır. Yaşına göre olgun davranmadığı gerekçesiyle Ali'ye ailesinin zoruyla çeyiz örtüleri satarak geçimini sağlayan Çenetö'nün (Fusun Demirel) arabulucu olmasıyla geçici bir eğreti gelin tutulur. İsmi Kostak Emine (Nurgül Yeşilçay) olan bu eğreti gelin, Ali'yi evliliğe hazırlamaya başlar. Başta ona da ilgisiz olan Ali, zamanla Emine'ye bağlanır. Emine'nin sevgilisi Hasan (Şevket Çoruh) ise hapistedir ve dışarı çıkınca Emine ile evlenecektir, ne var ki nişanlısının bir eğreti gelin olduğunu bilmemektedir. Emine ne kadar dua etse de Ali'ye âşık olur ve bir gece birlikte olurlar. Kumpanyada başrol oyuncusu olan Tavid'in (Metin Akpınar) yardımcılarıyla iki sevgili kaçarken Hasan'a yakalanır; ancak Emine'ye kıyamayan Ali bu duruma göz yumar.

Filmde geçen tek türkü "Eğreti Gelin" türküsüdür. Sözleri Barış Pirhasan'a, müziği Attilâ Özdemiroğlu'na, düzenlemesi Erdiñç Şenyaylar'a ve seslendirmesi Sezen Aksu'ya ait olan türkü şöyledir:

Ödünç geldim,
Emanetim elinde
Yasak döşeklerde ömrüm serilir
Ali derim,
Dünya döner dilimde
Usul yaklaş çocuk kalbin kırılır

Çocuk uyur; er uyanır koyunumda

Duyulsun ki ibret olsun aşkımız

Eğretiyim bana yer yok düğününde

Kırk düğüne bedel günahımız

Söz konusu türkü, ilk olarak filmin başlangıcında enstrümantal olarak seslendirilmiş, sözleriyle beraber yer alışı ise Kostak Emine'nin Ali ile arasına ayrılık girdiğinde dillendirilmiştir.

Eğreti Gelin filmi, el sanatları ve halk tiyatrosu öğelerinin yoğunlukla kullanıldığı bir yapıma olma özelliğini taşımakta ve bu yönüyle incelemeye dâhil edilen diğer yapımlardan belirgin bir şekilde ayrılmaktadır. Film, gergefte iğne oyasının yapıldığı görüntülerle başlamış, bu görüntülere film için oluşturulmuş türkü eşlik etmiştir. Bunun yanı sıra filmin doğal akışında yer alan Hisseli İstikbal Kumpanyası, kukla ve Türk gölge tiyatrosunun başat figürlerinden olan Karagöz ve Hacivat'ın olması dikkate değer diğer halk bilimsel unsurlardır. Filmde belediye başkanı aynı zamanda bir dokuma atölyesinin sahibi olduğu için çok sayıda el dokuma tezgâhının görülmesi, iplik boyanması, çeyiz ve kahve kültürü yine yapımda öne çıkarılan başka kültürel unsurlar olarak değerlendirilebilir.

Bu sınıflandırmaya uygun bir diğer yapıma ise 2007 Abdullah Oğuz yapımı "Mutluluk"tur. Başrollerinde Özgü Namal, Talât Bulut, Murat Han ve Mustafa Avkıran oynamıştır. Film, Meryem'in (Özgü Namal) perişan ve baygın bir hâlde, Van gölü kenarında bulunmasıyla başlar. Babası şaşkın, üvey annesi öfkeli, amcası (Mustafa Avkıran) ise töre gereği öldürülmesi kanaatindedir. Bu iş de Meryem'in yakın akrabası olan Cemal'e (Murat Han) verilir. Çıktıkları ölüm yolculuğunda trenle İstanbul'a giden Meryem ve Cemal'in yolları, Profesör İrfan Kurudal'la (Talât Bulut) kesişir. İrfan, eşinden (Lâle Mansur), işinden, zengin ve rahat hayatından bunalarak yalnızlığı tercih etmiş olan bir adamdır. Bu karşılaşma üçünün de kaderlerini değiştirecek mutluluğa doğru bir yolculuğun başlangıcı olur. Bu yolculuk esnasında Meryem ile Cemal birbirilerini daha yakından tanıma fırsatını elde ederler ve yakınlaşırlar. Filmin sonunda Meryem'i kimse öldürmez ve itirafı sonucunda amcasının ona tecavüz ettiği ortaya çıkar. Bunun üzerine babası amcasını vurur, Meryem ve Cemal de mutlu bir beraberliğe ilk adımı atarlar.

Filmde geçen tek türkü, Meryem ve Cemal'in İstanbul'a trenle giderken fonda Zara tarafından seslendirilen şu dördlüktür:

Yüce dağlar başındadır

Zemheriği kışındadır

Şu gönlümün bir umudu gülüm

Gözlerinin yaşındadır

Filmde zorunlu göçün sanatsal ifadesi olarak yorumlanabilecek olan bu türkü, Meryem'in memleketinde yaşadığı olayın korkunçluğunun ardından bilinmeze doğru gidişinin simgesi şeklinde ifade edilebilir.

3. Modern Kentte İcra Edilen Türküler

Burada türkünün geleneksel bağlamından kopup modern kent yaşantısında büründüğü hâli ve aynı filmde birkaç kere temsil edilerek, bir kültürel mekân değerlendirmesi yapılacaktır.

Yönetmenliğini Yavuz Turgul'un yaptığı 2005 yapımı "Gönül Yarası" isimli film, şimdide dek türküyü köyü, gelenekselliği ve Anadolu'yu çağrıştıran bir kültürel unsur olarak görse de modernleşmeyle beraber hızla kentleşen İstanbul'da türkünün yeni icra yerinin türkülerle temsil edildiğini gösteren bir yapım olması açısından dikkate değerdir. Filmin konusu kısaca şöyledir: Bütün hayatını Anadolu'nun ücra köşelerinde öğrencilerine adanmış, bunun uğruna karısı ve çocuklarından bile vazgeçmiş bir ilkökul öğretmeni Nâzım (Şener Şen), emekli olduktan sonra İstanbul'da taksi şoförlüğüne başlar. Eşine takıntılı bir aşkla bağlı; ancak ruhî sorunları nedeniyle kocası Halil'den (Timuçin Esen) kaçıp, kızıyla birlikte İstanbul'a yerleşen ve bir pavyonda çalışmaya başlayan türkücü Dünya (Meltem Cumbul) ile yolları kesişen Nâzım bey, Dünya'yı her gün işe götürüp getirmeye başlar. Bir gün Dünya'nın eski kocası pavyonu basar; ancak Nâzım, Dünya ve küçük kızına sahip çıkar. Bu arada Nâzım beyin İstanbul'da yaşayan oğlu Memet (Güven Kıraç) ve kızı Pirâye (Devin Özgür Çınar) bu durumdan hiç hoşnut olmazlar. Zaten üçü arasında geçmişten gelen bir soğukluk ve ilişki kopukluğu da vardır. Film, Dünya'nın Halil tarafından öldürülmesi ve kızın Piraye'ye verilmesiyle sona erer.

Gönül Yarası filminin diğer filmlerden ayrılan noktası, bütün türkülerin söyleyicisi ile beraber filmde gösterilmesidir. Türküler bu filmde yardımcı unsur değil, filmin âdeta bir karakteri gibidir.

Filmde geçen ilk türkü, Dünya'nın pavyonda söylediği ve Malatya yöresine ait olduğu (URL 4) söylenen "Ben Nasıl Yanmıyım Dağlar" isimli türküdür. Filmde türkü sadece aşağıdaki şekliyle geçmiştir:

Ayrılık ateşten bir ok
Nazlı yardan hiç haber yok
Benim derdim herkesten çok
Ben nasıl yanmayam
Dağlar, dağlar, dağlar, dağlar, dağlar, dağlar.

Fotoğraf 4. Başrolde Meltem Cumbul'un oynadığı Dünya'nın filmin başlangıcında söylediği türkü sahnesi (Turgul, 2005)

Gönül Yarası filminde geçen ikinci türkü Dünya'nın yine pavyonda söylediği "Mavilim" türküsüdür. Türkünün filmde geçen şekli şöyledir:

Mavilim herg ediyö

Hergini terk ediyö mavilim

Mavilim mavişelim

Tenhada buluşalım mavilim

Mavilim kalk gidelim

Feneri yak gidelim mavilim (Rep. No: 4043)

Fotoğraf 5. Meltem Cumbul'un Mavilim türküsünü icra edişi (Turgul, 2005)

Filmde türkünün tamamı söylenmemiş, sadece her bölümün ilk iki dizesi dile getirilmiştir. Türkü, Keskin yöresine aittir ve Keskinli Hacı Taşan tarafından derlenmiştir.

Filmde Dünya'nın doğum gününü kutlamak için Nâzım Dünya'yı türkü bara götürür. Nâzım'ın böyle bir yer tercih etmesindeki neden, Dünya'nın pavyon yerine türkü barlarda çalışmayı istemesi; ama bir türlü bunu başaramamasıdır. Türkü barlar, modern kentte

geleneksel türkünün temsil edildiği, bununla beraber türkülerin kimi zaman dönüşüm de geçirdiği kültürel mekân⁶lardır. Canlı müzik eşliğinde türkü dinlenen ve alkollü içki de içilebilen bu mekânlar, sadece müziğiyle değil, dekoruyla da diğer eğlence mekânlarından ayrılmaktadır. Konuyla ilgili çalışmasında Ankara'nın Kızılay ilçesinde Sakarya caddesinde yer alan türkü barlarda yaptığı katılımlı gözlemlerle bir yazı kaleme alan Firdevs Canbaz'ın şu tespitleri bahsi geçen filmde yer alan türkü barları anlamlandırmak açısından kayda değer bilgiler sunmaktadır:

“Grup üyeleri (müzik yapanları kastediyor) ile yapılan röportajda, bu kaynak kişiler sadece türkü çalmadıklarını, özgün müzik örnekleri de sunduklarını, ayrıca Kürtçe ve Lazca da söyledikleri belirtiyorlar. Repertuarlarında yaklaşık 80-90 parça olduğunu, ancak neredeyse her akşam bunlardan 40-50 tanesini sürekli çaldıklarını, çünkü dinleyicinin aynı parçaları istediğini söylüyorlar. (...) Hem barda çalışanların hem de eğlenmek için türkü-bara gelenlerin arasında ekonomik ve sosyal şartlar bakımından benzerlikler olduğu gözlenmesi çok da şaşırtıcı değil. Genel olarak, türkü-barlarda çalışanlar ve bara gelenler arasında sosyal ve ekonomik yönden büyük benzerlikler olduğu söylenebilir. (...) Dinleyiciler, çoğu zaman birlikte söyleyerek, alkışlarla ve ıslıklarla soliste eşlik ediyorlar. Türk halk müziği eşliğinde dans edenler görülüyor. Oyun havalarında, bazıları piste çıkarak veya masalarının hemen yanında oynuyorlar. (...) Sonuç olarak türkü-barların, diğer eğlence mekânlarının yanında, toplumun bir kesiminin talepleri sonucu son yıllarda çoğalmasının, bu tarz mekânlar da bu yapıda müzik dinlemek isteyen insanların rahatlama ve eğlence ihtiyacını karşılamasına bağlı olarak oluşturduğu ve yaygınlaştırdığı, yeni bir kavram olarak hayatımıza girdiği söylenebilir. Her ne kadar asıl hallerinden uzaklaşmış olsa da, mekânın dekorasyon ve üretilen müzik bakımından temelde geleneksel değerlere yaslandığı görülmektedir.” (Canbaz, 2003, s. 51-52).

Filmde geçen üçüncü türkü, bir türkü barda icra edilmiştir. Kürtçe olan ve Aynur Doğan tarafından seslendirilen bu türkü, Türkçe’de “İncir Ağacısın” anlamına gelmektedir ve sözleri şöyledir:

Dağların inciri, dağların güzeli
 İncir ağacısın gam götürönsin
 Güllerin içindesin, güllerin içindesin
 İncir ağacısın gam götürönsin
 Gelin, damadın yüreğidir
 İncir ağacısın gam götürönsin

⁶ “Kültürel mekân” kavramı Prof. Dr. M. Öcal Oğuz’a aittir. Ayrıntılı bilgi için bakınız: (Oğuz, 2007).

İncirimiz karadır, güzelimiz esmerdir

İncir ağacısın gam götürensın

Gelin çok güzel ve görkemlisın

İncir ağacısın gam götürensın

Damat keyiflidir

İncir ağacısın gam götürensın

Tanrının inciri ve güzelidir

İncir ağacısın gam götürensın

Yarin bahtınadır, yarin bahtına

İncir ağacısın gam götürensın

Cizre sınırın altındadır

İncir ağacısın gam götürensın

Fotoğraf 6. Aynur Doğan'ın Kürtçe türkü icra edişi (Turgul, 2005)

Film yayınlandığı devirde büyük etki yaratan bu türkü, Aynur Doğan'ın geniş kitleler tarafından tanınmasını da sağlamıştır.⁷ Buna ek olarak filmde okunan Kürtçe türkü, az önce bahsi geçen türkü barların içerik özelliklerinin anlatıldığı makalede verilen verilerle örtüşmesi açısından da kayda değerdir.

Filmin devamında Nâzım, Halil'in ısrarlı tutumu nedeniyle Dünya ve kızı Melek'i birleştirir ve evlerine yollar. Bu mecburi ayrılık Nâzım'a düşündüğünden daha ağır bir yük verir. İşte tam bu noktada filmde başka bir türkü çalmaya başlar. Söz konusu türkü Kırşehir yöresinin yetiştirdiği en ünlü halk müziği sanatçılarından biri olan Neşet Ertaş'ın bir türküsüdür. Nâzım'ın, çaresizce Dünya'yı eski kocası Halil'e teslim ederken

⁷ Benzer durum, 2009-2010 yılları arasında 38 bölüm olarak yayınlanan *Kapalı Çarşı* dizisinde Olgun Şimşek'in oynadığı karakterin *Üflediler Söndüm* türküsünün icra etmesinde de yaşanmıştır.

söylenmeye başlanan türkü, Neşet Ertaş'ın bir türkü barda canlı performansının gösterilmesiyle sona ermiştir. Filmde türkünün tamamına yer verilmiştir:

Karlı dağlar geçit vermez olunca
Varılmaz o yâre yollar bağlanır
Gül yüzlü sevdiğim elin elin olunca
Elde bir şey galmaz, gayrı ağlanır

Dağlar dağlar sevdiğim ağlar
Mah cemale telli duvak örtmüşler
Ak ellere al kınalar yakmışlar
Duydum sevdiğimi gelin etmişler
Gayrı bu ellerde durulmaz dağlar

Fotoğraf 7. Neşet Ertaş'ın türkü icrası (Turgul, 2005)

“Karlı Dağlar Geçit Vermez Olunca” türküsü, Kırşehir yöresinden Neşet Ertaş'a ait bir türküdür (URL 4).

Bayram Bilge Tokel, Neşet Ertaş ve sanatıyla ilgili yazdığı kitabında sanatçının başarısının sırrını “yöre sanatçısı olmaktan çıkıp, popüleritesini ülke geneline yayma mahareti göstermesine” (2022, s. 34) bağlamıştır. Yazara göre Neşet Ertaş “Hayatı türküden ibaret olan biri”dir (2022, s. 41) ve “Ancak türkü söylediği sürece yaşadığını hisseden” (2022, s. 45) Ertaş, maddi olarak çok zorluklar çekmiş, “mayaları dertle yoğrulmuş olan insanların” (2022, s. 40) sözcüsü olmuştur.

Araştırmacıya göre Gönül Yarası filmi ile türküler arasındaki bağ, incelemeye dâhil olan diğer yapımlardan çok daha kuvvetlidir; çünkü söz konusu türküler yönetmenin, senaristin ve oyuncuların artık dramatik olarak söyleyecekleri bir söz kalmadığında devreye giren artistik unsurlardır. Bir başka ifadeyle filmde son sözü ve en etkili mesajı hep türküler vermiştir. Son iki türkünün türkü barda icra edilmesinin filmde uzunca bir süre

verilmesi, türküye ve türküyü icra edene duyulan saygının en önemli belirtecinin kuşkusuz bir kültürel mekân oluşundan kaynaklanmaktadır.

“Gönül Yarası”nda geçen son türkü, filme damgasını vuran “Etek Sarı” türküsüdür. Dünya, eski kocası Halil’e döndükten sonra hiç mutlu değildir; çünkü yine dövülmektedir. Bunun üzerine dayanamaz ve Nâzım’a telefon eder. Nâzım onu alır ve tam garda beraber İstanbul’a gidecekken Halil onları yakalar. Dünya’dan bir türkü söylemesini ister. O da “Etek Sarı” türküsünü okur. Filmde türküye uzunca bir müddet yer verilmiştir:

Etek sarı sen etekten sarısan sarısan

Kurban olam beydağının karısan

Sordum soruşturduğum kimin yarısen

Sordum sual ettim kimin yarısen

Ben sormadan dolu gibi dökili

Ben sordukça gözünden yaş geli le le yaş geli

Bir gömlek diktirdim kolu düğmeli

Herkes kaderine boyun eğmeli le le eğmeli

Fotoğraf 8. Dünya'nın Etek Sarı türküsünü icra edişi (Turgul, 2005)

Film, Dünya'nın türküsünü bile tamamlayamadan Halil tarafından öldürülmesiyle ve ardından da Halil'in de kendi canına kıymasıyla sona erer. Amerikan edebiyatının öykü, roman ve deneme yazarlarından biri olan John Biguenet'e göre “uzun süreli acıların kaynağı genellikle sessizlik hâllerinde yatar.” (2021, s. 75). Yazara göre “hedef kurbanı susturmaktır” ve muhalif ses ancak onu sessiz hâle getirerek başarılıdır. Halil, filmde de ifade ettiği gibi Dünya'ya duyduğu seveda nedeniyle uzun süreli acılar yaşamış, evliliğini düşündüğü gibi yürütememiş ve yaşadığı şiddet içinde kızı Melek'in de derin bir sessizliğe gömülmesine neden olmuştur. Film bütün hâlinde değerlendirildiğinde başlangıç Dünya'nın türkü okumasıyla başlamış, türkü okumasıyla da sonlanmış.

4. Değişime Uğrayan Türküler

İncelemeye dâhil edilen zaman aralığında tespit edilebildiği kadarıyla farklı nedenlerle değişime uğrayan kimi türküler olmuştur. Bunlardan ilki, aslen Türkçe olan ancak senaryoya göre farklı dilde terennüm edilen ve “Güz Sancısı” isimli filmde geçen *Ben Seni Sevdiğimi* isimli türküdür. Değişime uğrayan bir başka türkü, “Son Osmanlı: Yandım Ali” isimli filmde geçen ve sözlerinde kimi yerlerde anonim hâlden uzaklaşan *Çanakkale İçinde Vurdular Beni* isimli türküdür. Araştırmacıya göre böyle bir değişime gidilmesindeki temel neden, senaryonun yarattığı ya da yaratmak istediği havaya uygunluktur. “Güz Sancısı” filminde iki toplum arasında yaratılmaya çalışılan barış mesajı, türkünün Rumca söylenmesiyle iletmeye çalışılırken, “Son Osmanlı Yandım Ali” filminde ise temanın aşk olmasından kaynaklanan nedenden ötürü kahramanlık temalı bir türkünün bir sevda türküsüne evrilmiş hâlinin seyirciyle paylaşılmasıdır.

2008 Tomris Giritlioğlu yapımı olan “Güz Sancısı” filminde başrollerde Murat Yıldırım, Beren Saat, Okan Yalabık, Zeliha Berksoy, Hüseyin Avni Danyal, Belçim Bilgin Erdoğan ve İlker Aksum oynamışlardır. Film aynı zamanda başrol oyuncularına kadar birkaç dakikalık sahnelerde bile tanınmış oyuncularını barındıran bir yapımdır: Tuncel Kurtiz, Zuhal Olcay, Ruhi Sarı, vb. Yılmaz Karakoyunlu’nun aynı adlı eserinden yola çıkılarak hazırlanan film, 1955 yılında İstanbul’da geçmektedir. Milliyetçi bir toprak ağası olan Kâmil efendinin (Tuncel Kurtiz) oğlu Behçet (Murat Yıldırım), karşı komşusu Rum Elena’ya (Beren Saat) âşık olur ve 6 - 7 Eylül olaylarının panoramasında bir taraftan duyguları, bir taraftan da siyasî fikirleriyle bir iç hesaplaşmaya girişir. Aslında Behçet, milliyetçi bir siyasetçi olan Kenan beyin (Hüseyin Avni Danyal) kızı Nemika (Belçim Bilgin Erdoğan) ile nişanlıdır. Suat (Okan Yalabık) ise hem Behçet’in hem de Nemika’nın yakın arkadaşısıdır ve komünisttir. Behçet her ne kadar iyi olsa da, Kenan beyin isteklerine boyun eğen bir tutum sergiler ve Suat’ın da aralarında olduğu bir listede komünist olanları ispiyonlamak zorunda kalır. Zaman ilerler, işler kızışır ve gruplar arasındaki çekişme Suat’ın öldürülmesiyle sonuçlanır. Behçet bu duruma çaresiz kalır ve hiçbir şey yapamaz. Sonuç olarak 6-7 Eylül’de pek çok Rum İstanbul’u terk etmek zorunda kalır. Nemika, babasının her şeyden haberdar olduğunu duyunca onunla arasındaki ipleri koparır. Film, “Ben Seni Sevdiğimi” isimli türkünün hem Rumca (“Tin Patrída M’ehasa) hem de Türkçe söylenmesiyle sona erer:

İn dereye de al dereden taşları

Geçti bizden sevdalık oy oy al cebimden saçları

Yaz geldi bahar geldi de açtı yeşil yapraklar

Ben sana doymadım da doysun kara topraklar

İncelemeye dâhil edilen bir başka film, yönetmenliğini Mustafa Şevki Doğan’ın üstlendiği 2006 yapımı “Son Osmanlı Yandım Ali”dir. Suat Yalaz’ın aynı adlı çizgi romanından sinemaya uyarlanan filmde başrol oyuncularını; Kenan İmirzalıoğlu, Cansu Dere ve Engin Şenkan’dır. Filmin konusu kısaca şöyledir: 13 Kasım 1918’de düşman donanması Boğaziçi’ne demirlemiştir; çünkü İstanbul işgal altındadır. Aynı gün Haydarpaşa

Gari'nda, Suriye cephesine dönmek için trenden inen genç bir Paşa vardır ki o da Anafartalar kahramanı Mustafa Kemal Paşa'dır. (Alican Yücesoy) Aynı tarihlerde İstanbul sokaklarında, Tahtacızâde Yandım Ali (Kenan İmirzalıoğlu) isminde donanmadan terhis edilen bir bahriye çavuşu da vardır. Yandım Ali, Bahriye Mektebinden kaçak, donanmadan terhis, yıllarca cephelerde savaşmış ve memleketin kurtuluşundan ümidi kesmiş bir külhan beyidir. Evlidir ve bir de sevgilisi vardır. Tek hayali biraz para kazanıp sevgilisini kaçırmak ve Viyana'ya gitmektir. Ne var ki Yandım Ali'nin yolu bir gün Mustafa Kemal'le kesişir ve o anda bu fikrinden cayar. Sokaklarında düşmanların kol gezdiği, herkesin ihanet içinde olduğu bu duruma Yandım Ali dayanamaz ve vatanın kurtuluşu için çalışmaya azmeder. Film, Yandım Ali'nin sevgilisi Defne (Cansu Dere) ile Anadolu'ya kurtuluş için silah taşıyan insanlara yardım ettiği görüntüsüyle sona erer.

Filmde geçen tek türkü, "Çanakkale İçinde Vurdular Beni" türküsüdür. Ne var ki türkünün sözleri filmde geçen duruma göre uyarlanmış ve değiştirilmiştir. Yandım Ali ve Defne önceden aşk yaşamış, ancak kızın babası nedeniyle birbirine kavuşamamış iki sevgilidir. Tüm bunlara rağmen ikisi hâlâ birbirlerine sevdalıdır. Yandım Ali, bir gün Defne'yi evlerinin bahçesinden seyrederken, Defne'nin ikisinin şarkısını dinlediğini görünce çok duygulanır ve soluğu bir meyhanede alır. Sevgilisini düşünüp rakısını içerken, meyhanedeki çalgıcılar "Çanakkale İçinde Vurdular Beni" türküsünü şu şekilde söylerler:

Bir yar sevdim evleri dağlara karşı

Görmedim yüzünü 5 yılı aştı

Of gençliğim eyvah.

Sarmaya belini yürek mi kaldı

Of gençliğim eyvah

Köydeki dağları anam düşmanlar aldı

Of gençliğim eyvah

Çanakkale içinde vurdular beni

Ölmeden mezara koydular beni (Rep. No: 461)

Fotoğraf 9. Çanakale İçinde Vurdular Beni İcrası (Doğan, 2006)

Filmde vurgulanan ana tema vatanseverlik ve mertlik olduğu için aşk ikinci plândadır. Buna rağmen söz konusu türkü Türk milletinin Çanakkale zaferinin müzikal anıtı niteliğinde olsa da, filmin aşkla bağlı olan bir bölümünde sözlerin değiştirildiği tespit edilmiştir.

Sonuç

Türkü sadece ayrılık, sevda gibi duygu yoğunluğunu ifade etmek için ortaya çıkan bir halk edebiyatı türü değildir. Türkü aynı zamanda nesiller boyu aktarılan bir kültürel birikimdir. Bu nedenle her Türk insanı hayatının en azından bir bölümünde türkülerini sevmiş ve kendini ifade etmede bir araç olarak kullanmıştır.

Sinemada kişi film boyunca sadece gördüklerinden değil, duyduklarından da etkilenir. Türküler bu noktada Türk insanının filmi daha iyi kavramasını sağlar. Bu çalışmada türkülerin bir gösterge olarak yönetmen ile izleyici arasındaki anlam iletişimini kurmada temel kültürel araç olduğu ortaya konulmuştur. Bir başka ifadeyle filmlerin temaları türküler ile sembolize edilerek perdeden yansıtılmıştır. Öteden beri insanoğlu beyindeki düşünceyi anlamlı kılmak istediğinde bir mesaj inşa eder ve bunu sanatsal olarak ortaya koyar. Türkü bu sanatsal formların sadece bir tanesidir.

2000'li yılların başında türkünün nasıl bağlamlarda ele alındığını ortaya koymak için bir sınıflandırma yapılmış, söz konusu bu sınıflandırmanın sunduğu veri yoğunluğundan da anlaşıldığı üzere türkünün Türk sinemasında hâlâ geleneğin, köyün, kırsal yaşantının bir parçası olduğu ortaya çıkmıştır. Çocuğun doğması için hareketli türküler okuyup halay çeken Türk toplumu, göç ya da siyasî nedenlerden dolayı oluşan toplumsal olaylarda da türkü ile kendini ifade etmeyi tercih etmiştir. Ünlü türkü sanatçısı Zara, *Kurtlar Vadisi*'nde nişanlısını kaybeden gelin ağdını Kürtçe yakarken, *Mutluluk* filminde bilinmeze giden Meryem'in yeni bir dörtlükten oluşan türküsünü de benzer duygularla terennüm edebilmiştir. Filmlerde geçen türküler, film çok beğenildiğinde toplumda hemen etkisini göstermekte, sinema sayesinde türkünün toplumsal belleği güncellenmektedir. İncelemeye dâhil edilen tüm türkülerin kullanımı dil, ses ve geleneklerin yönetmenin senaryo aracılığıyla izleyicinin bilincini açık tutan bir enstrümana dönüştürmesini sağlamıştır.

İncelemeye dâhil edilen filmler, kültürel miras aktarımının yapılmasına da vesile olmuşlardır. Türk toplumuna mâl olan âşıklardan biri olan Âşık Mahzunî Şerif'in *Vizontele*'de anılması ve de Neşet Ertaş'ın hem *Vavien* filminde hem de *Gönül Yarası*'nda dakikalar boyunca işini icra ederken gösterilmesi yönetmenin sanatçıyı doğru iklimde ve doğru bağlamda perdeden yansıttığında sanatçının da kıymetinin tekrar hatırlanmasını sağlamıştır. Söz konusu durum aynı zamanda yönetmenin ya da senaristin belleğinde hangi söz ustalarının olduğunu göstermesi açısından da anlamlıdır.

Jan Assman *Kültürel Bellek* isimli kitabında “Ortak kimlik ya da biz kimliği dediğimiz zaman bir grubun yarattığı ve üyelerinin özdeşleştiği imgeyi anlarız. Ortak kimlik, söz konusu bireylerin özdeşleşmeleriyle ilgili bir konudur.” (2001: 132-133) derken aslında yukarıda da bahsedilen ve çoktan birer ortak kültür hazinesine dönüşmüş olan âşıklarımızın varlığına da atıf yapmaktadır. Söz konusu iki âşığın Türk insanının belleğindeki canlılığı yarattıkları türkülerde ve uzun yıllardır pek çok kişi tarafından icra edilmesinde gizlidir. Bu sayede yaşayarak yaşatılan Mahzunî Şerif ve Neşet Ertaş türküleri sinema aracılığıyla tekrar canlandırılmış, ulusal toplum imgesine dönüşen kimi türküler sosyal hatırlama yoluyla filmin daha anlamlı bir hâle dönüşmesini sağlamıştır.

Maurice Halbwachs *Kolektif Bellek* kitabında “Doyma noktasına ulaşmış maddenin kristalleşmesi için tek bir parçacığın yeterli olması gibi , dışımızda da kalan tanıklıklar kümesinin somut bir hatıraya dönüşebilmesi için bir bellek “tohumu” ekmek gerekecektir.” (2018: 33) ifadesi yer almıştır. Bu çalışmanın konusuna göre yazarın tohumdan kastettiği Türk milletinin kolektif bellek unsurlarından biri olan türkülerdir. Türküler sayesinde Türk olmanın parçası olmaya ve bazı açılardan ortak bir şekilde düşünüp hislenmeye açık hâle gelen Türk insanı bu sayede kendine benzeyen pek çok insan gibi benzer iletişim kodlarını kullanarak filmi benimser. Türkü, sinema filminin hafızalarda daha kalıcı olmasını sağladığı gibi, sinema sayesinde türkü ve icracıları da canlı kılar. Bu etkileşim kültürün sürdürülebilirliği açısından dikkate değerdir.

Son olarak bu çalışmada toplamda 20 tane türkü olduğu saptanmıştır. Buna göre çıkarılan bir başka sonuç ise şöyledir: 2000'li yıllarda Türk sineması, konu yelpazesini çoğaltmış ve pek çok konuya değinmiştir. *Deli Yürek: Bumerang Cehennemi*, *Kurtlar Vadisi: Irak*, *Son Osmanlı: Yandım Ali* gibi yapımlar vatan, birlik ve mertlik gibi konuları ele almıştır. Kuşkusuz bunda en önemli etken yönetmenin Osman Sınav oluşudur. Yakın zamanda kaybettiğimiz bu yönetmen, millî ve siyasî konuları yapımlarında çok işleyen kimliği ile tanınmıştır. Dolayısıyla söz konusu filmlerde türkünün yer alışı bu duygulara hizmet etmiştir. Öte yandan *Mutluluk*, *Güneşi Gördüm* ve *Vizontele* gibi yapımlar terör, cehalet, göç vb. sorunları ele aldığı için türkülerin bu yapımlardaki yer alışı yöresel kimliğin yansımaları olarak değerlendirilmeye açıktır. *Gönül Yarası*, *Güz Sancısı* ve *Eğreti Gelin* gibi yapımlarda ise, türkülerin kırılmayan yaygın algılara ve toplumsal olaylara karşı bir tepkinin sembolüne dönüştüğü tespit edilmiştir.

Kaynaklar | References

- Avcı, C. (2021). Medyada kültürel mekân tasarımı üç örnek: “Kurtlar Vadisi”, “Süper Baba”, “Ekmek Teknesi”. *Journal of World of Turks/Zeitschrift für die Welt der Türken*, 12 (1), 283-295.
- Assman, J. (2001). Kültürel bellek, Ayrıntı Yayınları.
- Bauman, Z. (2024). Akışkan korku. Ayrıntı Yayınları.
- Berger, J. (2010). Görme biçimleri. Metis Yayınları.
- Biguenet, J. (2021). Sessizlik. İthaki Yayınları.
- Canbaz, F. (2003). Türkü ve türkü barlar. *Milli Folklor*, 59, 49-52.
- Elçin, Ş. (2003). Türk halk edebiyatında turna motifi. *Türk Kültürü ve Hacı Bektaş Veli Araştırma Dergisi*, 9 (28), 43-56.
- Güvenç, A.Ö. (2020). Folklor ve sinema. Ötüken Neşriyat.
- Hallbwachs, M. (2018). Kolektif bellek. Pinhan Yayıncılık.
- Kopar, M. (2009). Bir Türkmen şehri Kerkük. *Avrasya Etüdları*, 36 (2), 113-136.
- Monaco, J. (2002). Bir film nasıl okunur? Oğlak Yayıncılık.
- Oğuz, Ö. (2007). Folklor ve kültürel mekân. *Milli Folklor*, 76, 30-32.
- Terzibaşı, A. (1975). Kerkük hoyratları ve mânileri. Ötüken Yayınları.
- Tokel, B. B. (2022). Neşet Ertaş kitabı. Kapı Yayınları.
- Yakıcı, A. (2009). Türkü. Akçağ Yayınları.
- Yelmi, P. (2017). İstanbul’s cultural soundscape: collecting, preserving and exhibiting the sonic cultural heritage of daily urban life. Koç Universty.
- Türküler. (1999). *Hani Davulumuz Hani*. 25 Nisan 2025 tarihinde <http://www.turkuler.com> adresinden erişildi.
- Mynet. (t.y.). *Zap Suyu*. 25 Nisan 2025 tarihinde <http://video.eksenim.mynet.com> adresinden erişildi.
- Türkü Dostları. (2002). *Türkü*. 25 Nisan 2025 tarihinde <http://www.turkudostlari.net> adresinden erişildi.
- Şiir. (2002). *Bitti M’ola, Şam İlinin Hurması*. 25 Nisan 2025 tarihinde http://www.siiir.gen.tr/siir/k/karacaoglan/bitti_mola_sam_ilinin_hurmasi.htm

adresinden erişildi.

Filmler

- Akar, S. (Yönetmen). (2006). *Kurtlar Vadisi: Irak* [Fim]. Pana Film.
- Doğan, M. Ş. (Yönetmen). (2006). *Son Osmanlı Yandım Ali* [Fim]. Özen Film.
- Erdoğan, Y. ve Sorak, Ö. F. (Yönetmenler). (2001). *Vizontele* [Fim]. BKM (Böcek Yapım)
- Giritlioğlu, T. (Yönetmen). (2008). *Güz sancısı* [Fim]. Özen Film.
- Günaydın, E. (Yönetmen). (2009). *Vavien*. [Fim]. İmaj film.
- Kırmızıgül, M. (Yönetmen). (2009). *Güneşi gördüm* [Fim]. Boyut film.
- Oğuz, A. (Yönetmen). (2007). *Mutluluk* [Fim]. ANS Productions.
- Sınay, O. (Yönetmen). (2001). *Deli yürek: Bumerang cehennemi* [Fim]. Özen Film.
- Turgul, Y. (Yönetmen). (2005). *Gönül yarası* [Fim]. Most Prodüksiyon.
- Yılmaz, A. (Yönetmen). (2004). *Eğreti gelin* [Fim]. Özen Film.